

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : --
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.8.2022/15
Karar Numarası : 2022/556
Başvuran : İ.D.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran; 20.09.2021 tarihli dilekçesinde: “25.07.2021 tarihinde haftalık telefon görüşme hakkını kullanmasının ardından ‘87.3 dakika görüşme gerçekleştirdiği ve süre aşımı yaptığı’ gerekçesi ile disiplin soruşturması başlatıldığını, kendisine verilen cezanın gerekçesinin ise ‘idarenin izni olmaksızın yasaklı yerlere girmek’ olduğunu, kendisinden yalnızca süre aşımı yaptığı iddiasına yönelik savunmasının istendiğini, yasaklı yerlere girmek yönünden savunma yapamadığını ve bu durumun adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini” iddia etmektedir. Başvuran ayrıca olayın gerçekleştiği tarihte orada bulunan görevli personellerin süre aşımına engel olmayarak ve süre aşımı yapan diğer mahkûmlar hakkında işlem başlatmayarak görevlerini ihlal ettiklerini iddia etmektedir.

3. Başvuranın talebi üzerine 22.10.2021 tarihinde kişiyle SEGBİS görüşmesi yapılmıştır. Başvuran görüşmede iddialarını tekrarlayarak kötü muamele iddialarının değerlendirilmesini talep etmiştir.

4. Başvuranın iddialarıyla ilgili olarak, hak ihlali iddialarına muhatap Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan 26.10.2021 ve 05.01.2022 tarihli yazımız ile görüş talep edilmiştir.

5. Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, göndermiş olduğu 18.01.2022 tarihli yazılı görüşte başvuranın iddialarına yanıt vermiştir. Cevabi yazıda özetle; bahsi geçen hükümlünün 25.07.2021 tarihinde haftalık telefon görüş gününde “İdarenin İzni olmaksızın Yasak Yerlere Girmek” eyleminden dolayı Akhisar Ceza İnfaz Kurumu Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından ... tarihli kararı ile hükümlü hakkında ‘1 Ay Bazı Etkinliklere Katılmaktan Alıkoyma’ disiplin cezası verildiği, hükümlünün ilgili karara karşı İnfaz Hâkimliğine ve Ağır Ceza Mahkemesine itiraz haklarını kullandığı, itirazın reddi kararı üzerine hükümlünün disiplin cezasını infaz ettiği, ayrıca başvuranın, görevi ihlal iddiasıyla görevli memurlar hakkında şikâyet dilekçesi ile Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığına başvurduğu, başvuru konusu ihbar ve şikâyetin suç oluşturmadığı gerekçesi ile soruşturmaya yer olmadığına dair karar verildiği ifade edilmiştir.

6. Muhataptan alınan yazılı görüş 27.04.2022 tarihli yazımız ile başvurana iletilmiştir. Başvuran 16.05.2022 tarihli yazılı görüşünde iddialarını tekrarlamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

7. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın “Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı” başlıklı 17’nci

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

maddesinde “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz...” hükmü yer almaktadır.

8. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

9. Mezkûr Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

10. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca başvuruların, “inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulması” gerekmektedir.

11. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesine göre “Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmaktadır. Bu kapsamda özgürlüğünden mahrum bırakılanların ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma yapmış oldukları başvurular incelenmekte ve karara bağlanmaktadır. Bu kapsamda başvuranın iddiaları, muhatap kurum idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

13. Kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerde kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde tezahür etmesi mümkündür. “Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir” (AYM, Turan Günana, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014 § 37).

14. Ceza İnfaz Kurumlarında karşılaşılabilecek her işlem ve eylem kötü muamele kapsamına girmemektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi, bir muamelenin kötü muamele kapsamına girebilmesi için belirli bir asgari şiddet düzeyine ulaşması gerektiğini belirtmektedir. Asgari şiddet düzeyinin her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Belirli bir durumda failin veya mağdurun durumu dikkate alınarak asgari eşiğe ulaşmadığı tespit edilebilecek bir muamele benzer bir durumda yine aynı açılardan değerlendirilmesi neticesinde somut olayın koşullarında asgari eşiği geçtiği yönde değerlendirilebilir.(Kötü Muamele İddialarının Etkili Soruşturulması Yükümlülüğüne İlişkin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Kaynakçası, sf. 14.)

15. Başvuran kendisine verilen disiplin cezasının konusunun değiştirildiğini iddia etmekte ve farklı bir konuda savunma yapması sebebiyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini öne sürmektedir.

16. 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un Bazı etkinliklere katılmaktan

alıkoyma başlıklı 40/1 ve 40/2-a bendinde “(1) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezası, hükmünün bir aydan üç aya kadar süreyle kurumun kültürel ve spor etkinliklerine katılmaktan yoksun bırakılmasıdır. (2) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır: a) İdarenin izni olmaksızın yasak yerlere girmek b)...” hükmü bulunmaktadır.

17. Başvurana iletilen ‘Savunma İstemi’ konulu yazıda süre aşımı yaptığı iddiası ile ilgili başlatılan disiplin soruşturması kapsamında savunması istenmiştir. Her ne kadar Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından disiplin soruşturması konusunun yalnızca süre aşımı olmadığı, idarenin izni olmaksızın izinsiz yerlere girmek eyleminin de gerçekleştirildiği bilgisinin mahkûma bildirilmesi gerekse de mahkûmun İnfaz Hâkimliğine ve Ağır Ceza Mahkemesine itiraz ettiği süreçte ceza konusunu öğrendiği, dolayısıyla mahkûmun bu süreçte savunma hakkını kullandığı, disiplin cezasının yargı denetiminden geçerek onaylandığı bu nedenle bu başvuru konusunun yerinde olmadığı ve Ceza İnfaz Kurumunda tutulma koşullarına bağlı olarak hak ihlali bulunmadığı kanaatine varılmıştır.

18. Buna ek olarak başvuran telefon görüşmesine ilişkin süre aşımı yapılmasına rağmen bu husustaki denetim görevini ihmal ederek diğer mahkûmlar hakkında işlem başlatmayıp sadece kendisi hakkında disiplin soruşturması başlatan memurları Akhisar Cumhuriyet Başsavcılığına ihbar etmiştir. Başsavcılık tarafından 24.09.2021 tarihinde: “Mahkûmların haftalık telefon görüşmelerini gerçekleştirdikleri ankesörlü telefonların bağlı olduğu ARG ses kayıt cihazında çağrı denetleyici cihazının devreye girmemesi nedeniyle süre aşımı yapıldığının tespit edildiği ve arıza tutanaklarının tutulduğu, başvuran ve 2 mahkûmun süre aşımını yaptığı, süre aşımı yapanlar hakkında disiplin soruşturması başlatıldığı, İ.D.’ye disiplin cezası verilme nedeninin süre aşımı olmadığı ‘idarenin izni olmaksızın yasak yerlere girmek’ fiilinden dolayı ceza verildiği, 30.07.2021 tarihinde görevli personeller hakkında idari işlem başlatıldığı, iddia edildiği gibi sadece kendisine fazla görüşme yapması sebebiyle disiplin cezası verilmediği ayrıca söz konusu eylemin TCK ve sair ceza mevzuat kapsamında herhangi bir suçun tipiklik unsurunu oluşturmadığı, herhangi bir kimseye atfedilebilecek bir kasıt veya kusurun bulunmadığı anlaşılacakla soruşturma yapılmasına yer olmadığı” yönünde bir karar verilmiştir.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 09.08.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

e-imzalıdır

İsmail AYAZ

Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER

